

Het hierna volgende artikel ontleent zijn waarde aan de levendige beschrijving van enkele markante leden van een IJsselsteinse familie van vroegere dagen.

De schrijfster (zelf een nazaat van de beschreven personen) toont, met oog voor detail, aan hoe een aantal leden van de familie Van der Roest gedurende ongeveer 150 jaar een duidelijk stempel hebben gedrukt op diverse facetten van de IJsselsteinse samenleving.

J. M. van der Roest en enkele van zijn familieleden,

door M. Jensma-Marx.

Waarschijnlijk waren de eerste personen met de naam *Van der Roest* inwoners van het middeleeuwse IJsselstein.

Er wordt wel beweerd dat enkele Van der Roesten als wapensmid in dienst waren bij de Heren van IJsselstein.

Dit verklaart dan tevens het enigszins merkwaardige familiewapen dat men later koos. Hierop zijn namelijk drie schoorsteenhaken te zien, op een (vermoedelijk) blauw-grijs fond.

Een familielid van mij heeft een jachtmes met zilveren heft in bezit, waarop deze schoorsteenhaken duidelijk zichtbaar staan afgebeeld (alle drie in dezelfde richting).

Er zijn echter ook enkele zegelringen in de familie waarop één van de drie haken omgekeerd is afgebeeld.

Het wapen met één omgekeerde haak werd in 1764 gebruikt door *Hermanus van der Roest*, schepen van IJsselstein, met als helmteken een boom (Centraal Bureau voor de Genealogie in Den Haag).

De eerste verifieerbare gegevens over de fam. *Van der Roest* zijn afkomstig uit ongeveer 1620.

Er is dan sprake van ene *Goossen Huygen van der Roest*, die gehuwd is met *Merritgen Willems*. Dan is er, wat de familiegegevens betreft, een hiaat van ruim honderd jaar, en vanaf het midden van de achttiende eeuw beschikken

we weer over zeer uitgebreide informatie. Mijn betovergrootvader was *Cornelis van der Roest* (1753-1833).

Zijn naam komt voor op de zilveren doopschaal uit 1820, van de Ned. Hervormde kerk te IJsselstein.

Vermoedelijk vervaardigde hij hoepels (zie J. G. M. Boon, „IJsselstein uw woonstede”, blz. 37: Register van neringdoende luiden). Een van de broers van deze Cornelis was *Hermanus van der Roest* (1751-1804). Zoals gezegd was hij schepen te IJsselstein. *Cornelis van der Roest* was dus de grootvader van mijn grootvader, mijn betovergrootvader. De tweede grootvader van mijn grootvader (moederskant) heette toevalligerwijs ook Van der Roest, *Hermanus van der Roest* (1777-1849). Hij was molenaar van beroep.

Van deze Hermanus is de zeer verlichte uitspraak afkomstig: „als je een kind slaat, sla je de bloem eruit en hou je de zemelen over”. Zoiets kan alleen een molenaar zeggen!

Via hem is onze familietak verwant met de bekende rijtuigenmakers Van der Roest. Hun bedrijf was gevestigd in het mooie pand aan de Utrechtse straat, dat gelukkig behouden bleef (nu: Vishandel), maar wel ingrijpend verbouwd werd.

De vader van mijn grootvader was *Jan Cornelisz van der Roest* (1800-1878).

Hij was gemeente-ontvanger van IJsselstein en kapitein van de Utrechtsche Schutterij. Hij was de trotse drager van de Militaire Willemsorde die hem waarschijnlijk werd toegekend voor prestaties in de 10-daagse veldtocht.

Een sabel en een demontabele kast (in familiebezit) herinneren nog aan die krijgshaftige schermutselingen.

Jan Marrinus van der Roest (1844-1931), mijn grootvader van moederskant, was de laatste Van der Roest die het pand op de hoek van de Havenstraat en de Doelenstraat bewoonde. Het huis was 3 eeuwen lang in het bezit van zijn familie geweest.

Hij verkocht het dan ook met weemoed, toen zijn jongste dochter in 1914 ging trouwen. Zijn vrouw, Johanna Maria de Puy, was helaas reeds jong overleden.

Vóór zijn vertrek liet Jan Marrinus enkele foto's van het interieur en exterieur van dit huis maken. Op de foto, die bij velen nostalgische gevoelens zal oproepen, zien we hoe het dienstmeisje van de familie haar werk even onderbreekt om ook op de prent te komen.

De foto toont verder een lijstgevel, die een vroegere trap- (of top)gevel heeft vervangen. Op de plattegrond van IJsselstein van Blaeu uit 1649, kan men het bewuste pand gemakkelijk vinden (zie: J. G. M. Boon, „IJsselstein uw woonstede, blz. 31). Van het oorspronkelijke huis is nu niets meer over.

De ruime tuin is volgebouwd en het huis is vervangen door een modern zakenpand (elektrische verlichting/apparatuur). Deze Jan Marrinus van der Roest had verschillende functies.

Hij is o.a. penningmeester van: den Lekdijk Bovendams en den IJsseldam geweest. Als lid van het polderbestuur had hij namelijk wat grondbezit.

Zo bezat hij bijvoorbeeld „De Hofkamp”, een perceel boomgaard, gelegen te IJsselstein in het NederOudland, Kadaster sectie E nr. 296, groot een bunder, twee roeden, twintig ellen belend ten Oosten en Zuiden door de stadsgracht, ten westen A. v. Schaik en ten Noorden de erven Jhr. N. H. Strick van Linschoten.

Dit perceel boomgaard was van zijn tantes geweest die (met nog enkele anderen) bezwaar

hadden tegen het afbreken van de stadsmuur (zie: J. G. Boon, „IJsselstein uw woonstede”, blz. 53).

Na 1950 is deze Hofkamp door de erfgename van mijn grootvader aan de gemeente IJsselstein verkocht. Ook had hij nog een perceel weiland: „vijf bunders, tien roeden, negentig ellen weyland, gelegen onder de gemeente IJsselstein in den Lagenbiezen bekend ten noordwesten Teunis Bos en ten Zuidoosten Jacobus Gerrit Brouwers . . .” (1821).

Dit weiland kocht de pachter na 1950 van de erfgenamen.

J. M. van der Roest is korte tijd postmeester geweest, verder zat hij in 't waterschapsbestuur. Hij voerde schouw (meestal samen met Cornelis Bos van de IJsseldijk) en kon goed polsstokspringen en schaatsen.

Daarnaast was hij regent van het Ewoudsgasthuis (dat nu nog als bejaardenhuis bestaat). Van die periode is het volgende verhaal afkomstig.

De bewoners van het tehuis werden goed

verzorgd en kregen altijd iets op het brood: kaas, vlees, stroop, per dag wisselde dat. Nu beviel deze regel de bejaarden niet zo goed en ze vroegen de regenten meerdere soorten broodbeleg per dag, zodat ze konden kiezen. De meeste regenten waren diep geschokt en wilden deze onverantwoorde luxe weigeren. Maar grootvader Jan Marrinus bezag het nuchter en wist hen te overtuigen van het redelijke van de vraag. „Ze kunnen op één boterham maar één ding leggen. Niemand zal kaas met stroop gaan eten! Dus waarom zou dit duurder zijn? Ze hebben groot gelijk!” Vandaar dat in het Ewoudsgasthuis al vóór 1900 broodbeleg ter keuze op tafel kwam.

Eén van de bewoners van het gasthuis was nogal zwerflustig en verdween soms voor enige tijd om daarna geheel vervuild naar de veilige haven terug te keren. Dat verdroot de directie en men stuurde hem schoongeboend voor een réprimande naar mijn grootvader, die hem dan vermanend toesprak. Het antwoord van de zwervende bejaarde was dan steevast: „Mijnheer Van der Roest heeft gelijk, maar 't vlees is zwak . . .”

Ook zou J. M. van der Roest in het bestuur van de N.H. Kerk en de brandweer hebben gezeten. Die laatste functie had hij niet meer met de grote kerkbrand van 1911; hij keek in angstige spanning toe.

Ondanks het feit dat de naam Van der Roest verbonden was met IJsselstein, zijn de leden van deze familie uit het IJsselstadje weggetrokken. De reden was: te weinig werkgelegenheid. Een groep Van der Roesten ging naar Muideren en heeft zich van daar verspreid naar Abcoude, Nederhorst den Berg, Nigtevegt en Baambrugge. Dit zijn dan de gegevens over mijn familie, die bewaard zijn gebleven dank zij familiepapieren en mondelinge overlevering.

Jan Cornelisz. van der Roest (1800-1878).

Boven: het huis op de hoek Havenstraat/Doelenstraat wat tot aan 1931 in het bezit was van de fam. van der Roest.